

COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN

Brussel, 26.04.2000
COM(2000) 247 definitief

**MEDEDELING VAN DE COMMISSIE
AAN DE RAAD, AAN HET EUROPEES PARLEMENT,
AAN HET ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITE
EN AAN HET COMITE VAN DE REGIO'S**

Actieplan voor energie-efficiëntie in de Europese Gemeenschap

SAMENVATTING

Het is dringend nodig om zowel op communautair als op lidstaatniveau de bevordering van de energie-efficiëntie opnieuw op het voorplan te brengen. Dit is met name belangrijk in het licht van de Kyoto-verbintenis om de CO₂-emissies te verminderen. Een verbetering van de energie-efficiëntie voor de EU zal een belangrijk middel zijn om de relevante EU-doelstelling op economisch verantwoorde wijze te behalen. Een grotere energie-efficiëntie heeft niet alleen positieve effecten op het milieu, maar resulteert ook in een duurzamer energiebeleid, een verbetering van de veiligheid van de energievoorziening en in vele andere voordelen.

Naar wordt geraamd bestaat er in de EU nog steeds een economisch potentieel voor verbetering van de energie-efficiëntie van meer dan 18% van het huidige energieverbruik, dit ten gevolge van marktbelemmeringen die een goede verspreiding van energie-efficiënte technologieën en het efficiënt gebruiken van energiebronnen bemoeilijken. Dit potentieel is equivalent met 160 Mtoe (miljoen ton aardolie-equivalent), of 1900 TWh (terawattuur), wat ruwweg neerkomt op de totale energiebehoefte van België, Denemarken, Finland, Griekenland, Nederland en Oostenrijk samen.

Het hieronder voorgestelde actieplan bevat een beleid en maatregelen voor het opruimen van deze belemmeringen en voor de verwezenlijking van dit potentieel. Wanneer de voorgestelde indicatieve doelstelling van een verbetering van de energie-intensiteit met één extra procentpunt per jaar boven de verwachte jaarlijkse ontwikkeling wordt behaald, kan hierdoor tegen het jaar 2010 tweederde van het beschikbare besparingspotentieel worden verwezenlijkt. Dit zou resulteren in een vermeden energieverbruik van 100 Mtoe, wat neerkomt op een vermeden CO₂-uitstoot van bijna 200 Mt/jaar of ongeveer 40% van de Kyoto-verbintenis van de EU¹. Wanneer de Gemeenschap erin slaagt om tegen 2010 de gecombineerde warmte-elektriciteitsproductie (warmtekrachtkoppeling) te verdubbelen tot 18% van de elektriciteitsproductie van de EU kan daardoor in 2010 naar verwachting nog eens een uitstoot van meer dan 65 Mt CO₂-jaar worden vermeden².

Er worden drie soorten mechanismen ter verbetering van de energie-efficiëntie voorgesteld:

- maatregelen om het probleem van de energie-efficiëntie beter te integreren in andere, niet direct op energie betrekking hebbende communautaire beleidslijnen en programma's, zoals regionaal en stedelijk beleid, belastings- en tarievenbeleid, enz.;
- maatregelen voor het beter richten en versterken van de bestaande succesvolle energie-efficiëntiemaatregelen van de Gemeenschap;
- nieuwe gemeenschappelijke en gecoördineerde beleidslijnen en maatregelen.

¹ Zie voetnoot 12, blz. 5.

² *European Cogeneration Review*, juli 1999.

1. ACHTERGROND

1.1 Inleiding

In de Resolutie inzake energie-efficiëntie van 7 december 1998³ verzoekt de Raad de Commissie om zo spoedig mogelijk met een voorstel te komen voor een van prioriteiten voorzien actieplan voor energie-efficiëntie. De Raad stelde een aantal maatregelen voor, bekeek de mogelijke bijdragen van andere communautaire beleidsterreinen op het gebied van energie-efficiëntie en gaf aan dat in het actieplan de verantwoordelijkheden van de Gemeenschap en van de lidstaten moesten worden aangegeven, met name wat financiering en tijdschema's betreft.

De resolutie zelf was een reactie op de mededeling van de Commissie over energie-efficiëntie⁴, waarin een communautaire strategie voor energie-efficiëntie werd ontvouwd. De Raad ondersteunde deze strategie en was het eens met de voorgestelde indicatieve doelstelling, namelijk dat tot het jaar 2010 een verbetering van de energie-intensiteit⁵ met één procentpunt per jaar zou worden bewerkstelligd boven het percentage dat anders zou zijn gehaald. Het Europees Parlement heeft zich positief uitgesproken over de Commissie-mededeling, heeft duidelijk gepleit voor nieuwe en krachtigere actie op het gebied van de energie-efficiëntie en heeft op dat gebied zelfs een nog ambitieuzere doelstelling voorgesteld⁶.

In aanvulling op bovengenoemde resolutie van de Raad en standpunten van het Europees Parlement, is ook rekening gehouden met de meningen van de afzonderlijke lidstaten, het Economisch en Sociaal Comité, de industrie en andere betrokken partijen. Op 14 januari 1999 is een eerste bijeenkomst gehouden met de lidstaten, met als uitdrukkelijke doelstelling nadere informatie in te winnen over hun nationale programma's en hun standpunten te vernemen over de toekomstige vorm van het actieplan. Op 8-10 november 1999 heeft een energie-efficiëntieconferentie⁷ voor de gehele EU plaatsgehad waarin de technische details van mogelijke beleidslijnen en maatregelen zijn besproken. Ook met de resultaten van die conferentie is rekening gehouden.

Het hieronder uiteengezette actieplan moet worden bekeken in de context van de mededeling van de Commissie en de resolutie van de Raad over energie-efficiëntie, die logische stappen in een proces zijn. Bovendien moet het actieplan worden gezien in de bredere context van het energie- en milieubeleid van de Gemeenschap en andere relevante communautaire beleidsterreinen. Het plan is zodanig opgevat, dat het een aanzienlijke bijdrage levert tot de integratie van energie- en milieudoelstellingen in het overige beleid van de Gemeenschap⁸.

³ PB C 394 van 17.12.1998, blz. 1.

⁴ *Mededeling van de Commissie - Energie-efficiëntie in de Europese Gemeenschap - Op weg naar een strategie voor het rationeel gebruik van energie*, COM(1998)246 def. van 29.4.1998.

⁵ Veranderingen in de energie-intensiteit bij het eindverbruik van energie geven een eerste en ruwe schatting van wijzigingen op het gebied van de energie-efficiëntie. Dit is een gevolg van het feit dat de energie-intensiteit ook temperatureffecten en de weegeffecten van economische herstructureringen kan omvatten. Een nauwkeuriger indicator is de volledige optelling van het energieverbruik van alle eindgebruikers, gecorrigeerd voor temperatureffecten en structurele effecten. Er wordt overwogen om Eurostat in de loop van het jaar 2000 officieel een reeks van dergelijke indicatoren te laten uitwerken.

⁶ *Stockmann-rapport*, PE 228.977/final, 25.2.1999 en Resolutie A4-0086/99.

⁷ *De SAVE-conferentie voor een energie-efficiënt millennium*, Graz, Oostenrijk.

⁸ *Mededeling van de Commissie - Een krachtiger integratie van het milieu binnen het energiebeleid van de Gemeenschap*, COM(1998)571 van 14.10.1998.

De resolutie van de Raad bevestigt het belang van een strategie inzake energie-efficiëntie op communautair niveau en beklemtoont de cruciale rol die de lidstaten spelen bij de uitvoering van deze strategie. Het actieplan wil daarom een onderscheid maken tussen de verantwoordelijkheden van de Gemeenschap en die van de lidstaten. In het actieplan wordt veel waarde gehecht aan de eigen beleidsinspanningen en programma's van de lidstaten op dit gebied, die vaak reeds tot belangrijke verbeteringen hebben geleid.

1.2 Marktbelemmeringen en nieuwe inspanningen om de energie-efficiëntie te bevorderen

De onderliggende aanname bij de keuze voor een actieplan voor energie-efficiëntie is dat, hoewel de marktkrachten in de loop van de voorbije jaren de energie-efficiëntie geleidelijk hebben verbeterd, het duidelijk is dat aanvullende stappen kunnen en moeten worden gezet. Er blijft een groot economisch potentieel bestaan voor verdere verbeteringen dat wordt geraamd op meer dan 18% van het huidige energieverbruik⁹. Dit is een gevolg van het bestaan van een aantal marktonvolmaaktheden en -belemmeringen die specifiek zijn voor de energie- en de energietechnologiemarkten. Er zijn beleidlijnen en maatregelen die wanneer zij ten uitvoer worden gelegd, de bestaande belemmeringen kunnen verminderen en zelfs opruimen en die tot de daadwerkelijke benutting van een groot deel van dit potentieel kunnen leiden en daardoor het niveau van de energie-intensiteit aanzienlijk kunnen verlagen en de uitstoot van broeikasgassen kunnen terugdringen.

Noch de inspanningen van de Gemeenschap, noch die van de lidstaten zijn er tot dusverre in geslaagd om alle bestaande belemmeringen om te investeren in energie-efficiëntie op te ruimen. De **energieprijzen** bijvoorbeeld weerspiegelen nog altijd niet volledig alle energiekosten, de externe kosten inbegrepen; een **gebrek aan of onvolledige informatie** bemoeilijkt nog vaak het gebruik van kosteneffectieve en energie-efficiënte technologieën. Er zijn ook talrijke **institutionele en juridische hinderpalen** die een grotere energie-efficiëntie bemoeilijken. Een voorbeeld daarvan is dat energie nog steeds in de vorm van kWh wordt verkocht in plaats van in termen van efficiënte verwarming en koeling, verlichting en vermogen, hetgeen is wat de energieconsument in wezen wil. Er zijn ook een groot aantal verschillende soorten **technische belemmeringen** voor betere energie-efficiëntie, onder meer het ontbreken van geharmoniseerde en gestandaardiseerde onderdelen. Een andere belangrijke technische hindernis is het ontbreken van geschikte transmissie-infrastructuren. Tenslotte zijn er **financiële belemmeringen** zoals de onbehoorlijk korte terugverdientijd die wordt geëist bij talrijke investeringen aan de vraagkant in vergelijking met die welke wordt gehanteerd bij investeringen voor energieproductie.

1.3 Doelstellingen van het actieplan

De mechanismen om de bestaande marktbelemmeringen weg te werken zodat de marktkrachten effectief hun rol kunnen vervullen om de energie-efficiëntie te verbeteren, worden in het actieplan slechts kort en indirect beschreven. Zij zijn besproken in vorige documenten, onder meer in de mededeling van de Commissie inzake energie-efficiëntie van 1998¹⁰. De voornaamste doelstellingen van de Commissie bij het indienen van dit actieplan voor energie-efficiëntie kunnen als volgt worden samengevat:

⁹ Raming MURE-model, Europese Commissie, maart 1998.

¹⁰ COM(1998)246 def., 29.4.1998. *Op cit.*

- de aandacht opnieuw vestigen op de bevordering van energie-efficiëntie en de betrokken partijen daarbij motiveren;
- gemeenschappelijke en gecoördineerde beleidslijnen en acties voorstellen die kunnen worden opgezet ter uitvoering van de Kyoto-verbintenis om de uitstoot van broeikasgassen in de periode 2008-2010 met 8% te verminderen en om andere energie- en milieudoelstellingen van de Gemeenschap te behalen, inclusief die welke naar voor zijn gebracht in het *Europees programma inzake klimaatverandering*¹¹;
- de rol, de kosten en de termijnen voor de Gemeenschap en de lidstaten duidelijker omschrijven;
- zo veel mogelijk het beschikbare economische potentieel voor verbetering van de energie-efficiëntie verwezenlijken, in overeenstemming met de voorgestelde doelstelling van een vermindering van de energie-intensiteit met een extra procentpunt per jaar te behalen, vergeleken met een "business-as-usual"-trend die nu naar schatting dicht bij nul ligt. Als die doelstelling wordt behaald, kan tegen 2010 tweederde van het geschatte beschikbare besparingspotentieel van 18% worden verwezenlijkt. Dit zou resulteren in een vermeden energieverbruik van 100 Mtoe, wat neerkomt op een vermeden CO₂-uitstoot van bijna 200 Mt/jaar of ongeveer 40% van de Kyoto-verbintenis van de EU¹². Wanneer de Gemeenschap erin slaagt om tegen 2010 de gecombineerde warmte-elektriciteitsproductie (warmtekracht-koppeling) te verdubbelen tot 18% van de elektriciteitsproductie van de EU kan daardoor in 2010 naar verwachting nog eens een uitstoot van meer dan 65 Mt CO₂ per jaar worden vermeden¹³;
- het bewustzijn verhogen van het feit dat, hoewel een doelstelling van 1% per jaar ambitieus is, dit zelfs nog kan worden verbeterd als andere hulpbronnen worden aangeboord;
- de grondslagen leggen voor een permanente verbetering van de energie-efficiëntie door gebruik te maken van marktkrachten en markthervormingen, gepaard aan een snellere ontwikkeling en verspreiding van nieuwe energie-efficiënte technologieën.

1.4 Tenuitvoerleggingsmiddelen

Het hierbij voorgestelde actieplan is een geïntegreerd en samenhangend pakket van beleidsinstrumenten die elkaar wederzijds versterken. Zij zijn bedoeld om de activiteiten van de lidstaten op dit gebied aan te vullen en te versterken, niet om ze te herhalen. De voorgestelde acties bestaan uit:

- maatregelen om **het probleem van de energie-efficiëntie te integreren** in de beleidslijnen en programma's van de Gemeenschap die niet direct met energie te maken hebben;

¹¹ Ontwerp-mededeling van de Commissie, wordt momenteel besproken.

¹² Dit is gebaseerd op een koolstofintensiteit van 2,2 ton CO₂/toe in 1996, 2,1 ton CO₂/toe in 2010, totale CO₂-uitstoot van 3086 Mt CO₂ in 1990 met een toename van 7% tot 2010; 50% uit fossiele brandstoffen gewonnen primaire energie in 2010. De Kyoto-doelstelling: –8% uitstoot van zes broeikasgassen, wat een vermindering van de CO₂-uitstoot met 450 Mt vergt.

¹³ *European Cogeneration Review*, juli 1999.

- maatregelen om de **bestaande energie-efficiëntie-beleidslijnen en -maatregelen** te ondersteunen en uit te breiden; en
- **nieuwe beleidslijnen en maatregelen.**

Vele voorgestelde acties zijn **maatregelen van vrijwillige aard**, die op communautair niveau worden gecoördineerd. In andere gevallen en wanneer dit noodzakelijk wordt geacht, wordt **wetgeving** voorgesteld.

Als voornaamste coördinerend element van het actieplan wordt het **SAVE-programma** binnen het kaderprogramma voor energie gebruikt, als basis voor het opzetten van gemeenschappelijke acties en ook als middel om het plan op communautair niveau ten uitvoer te leggen en te evalueren. Ook andere communautaire programma's, zoals het vijfde OTO-kaderprogramma, zijn bij dit proces belangrijk.

De **selectie** van de maatregelen is gebaseerd op het relatieve economische potentieel op de beoogde gebieden, op de haalbaarheid en kosteneffectiviteit van de tenuitvoerlegging en op hun verwachte effecten. Aangezien de maatregelen elkaar aanvullen is een optimale mengeling ervan een belangrijke doelstelling.

Het **tijdschema** voor het actieplan is in wezen de periode tot 2010 en een groot deel van de effecten van het plan zullen tot dat jaar en verder gevoeld worden. De meeste acties zullen echter worden gelanceerd binnen de huidige looptijd van het SAVE-programma en andere momenteel lopende programma's van de Gemeenschap, i.e. in de periode tot en met 2002.

Wat de **middelen** betreft, wordt er voor dit actieplan vanuit gegaan dat de huidige begrotingen voor communautaire programma's zoals het SAVE-programma ten minste op de huidige niveaus gehandhaafd blijven. Dezelfde aanname wordt gebruikt voor de begrotingen van de energie-efficiëntieprogramma's van de lidstaten. De evaluaties zullen uitwijzen of die middelen in de toekomst al dan niet zullen volstaan en zullen uitmonden in aanbevelingen voor toekomstige financiering na beëindiging van de nu lopende programma's.

De **coördinatie** van de beleidslijnen en maatregelen van de Gemeenschap met die van de lidstaten zal veel overleg vergen. Op gezette tijden zullen er vergaderingen van deskundigen en vergaderingen op hoog niveau inzake energie-efficiëntie-beleidslijnen en –maatregelen worden gehouden. De doelstellingen en streefwaarden van de lidstaten op het gebied van energie-efficiëntie en warmtekrachtkoppeling zullen worden geëvalueerd en geanalyseerd om na te gaan in welke mate ze bijdragen tot de algemene doelstellingen van de Gemeenschap.

De afzonderlijke maatregelen en programma's en het gehele actieplan zelf zullen op gezette tijden worden **getoetst en geëvalueerd**. Na afronding van de tenuitvoerleggingsfase van het actieplan zal een volledige evaluatie van de geboekte vooruitgang worden gemaakt, op basis waarvan zal worden besloten welke nieuwe maatregelen moeten worden genomen. Dit zal worden gecoördineerd met soortgelijke bewakings- en evaluatieactiviteiten in verband met duurzame energiebronnen.

Meer gedetailleerde informatie over de in dit actieplan voorgestelde beleidslijnen en maatregelen, onder meer tijdschema's, kosten, impactanalyse en verantwoordelijkheden, kan worden gevonden in *bijlage 1*.

2. VOORGESTELDE BELEIDSLIJNEN EN MAATREGELLEN

2.1 Maatregelen om energie-efficiëntie te integreren in andere beleidslijnen en programma's

In het hele actieplan wordt de nadruk gelegd op de noodzaak van integratie van energie-efficiëntie maatregelen in andere beleidsinstrumenten en programma's, overal waar er bekende kosteneffectieve voordelen aanwezig zijn en waar deze maatregelen kunnen worden getroffen zonder te raken aan de oorspronkelijke bedoelingen van het beleid of programma in kwestie. Dit is onderstreept in de mededeling van de Commissie inzake een krachtiger integratie van het milieu binnen het energiebeleid¹⁴. In vele gevallen wordt de energie-efficiëntie niet doeltreffend aangepakt op die beleidsgebieden omdat het ontbreekt aan kennis over hoe dergelijke doelstellingen bij het nastreven van andere beleidsdoelstellingen kunnen worden bereikt.

Vervoerbeleid is een prioritair aandachtsgebied voor energie-efficiëntie, aangezien deze sector goed is voor meer dan 30% van het totale energieverbruik. Dit geldt met name voor het wegverkeer dat verantwoordelijk is voor ongeveer 85% van de CO₂-uitstoot van de vervoersector. Beleidsprioriteiten van niet-technische aard zijn onder meer stimulansen voor een optimale bezettingsgraad van voertuigen, zowel openbaar als particulier, de bevordering van nieuwe en alternatieve infrastructuur, wat moet leiden tot verschuivingen tussen en betere integratie van de verschillende vervoertakken, beheersalternatieven voor het luchtvervoer, voltooiing van de interne spoorwegmarkt en gedragsverandering inzake mobiliteit. Er is een duidelijker mandaat nodig om deze ontwikkelingen te versnellen en te verdiepen via stimuleringsprogramma's, demonstratieprojecten en grotere betrokkenheid van de lidstaten.

Voor een modern *bedrijfsbeleid* is duurzame ontwikkeling een hoeksteen. Aangezien energie-efficiëntie een sleutelement is voor het concurrentievermogen van veel industriële sectoren, is dit een belangrijk onderdeel van het gehele actieplan voor duurzame ontwikkeling, dat op het gebied van het bedrijfsbeleid momenteel wordt uitgewerkt. De ontwikkeling van zelfregulering en soortgelijke regelingen, die vaak de meest efficiënte mechanismen zijn om verdere vooruitgang af te dwingen, spelen een centrale rol in dit proces. Waar het noodzakelijk is om regelgevingsmaatregelen voor te stellen, zal eerst een volledige afweging van de kosten en baten worden gemaakt en zullen de maatregelen zo worden ontworpen dat zij de goede werking van de interne markt niet ontwrichten.

Regionaal en stedelijk beleid en programma's ter zake, zoals het Fonds voor Regionale Ontwikkeling en het Cohesiefonds, hebben potentieel belangrijke energie-efficiëntie-aspecten, zowel voor doelstelling 1 als voor doelstelling 2. De regelgeving inzake de Structuurfondsen en het Fonds voor Regionale Ontwikkeling en de richtsnoeren voor de Structuurfondsen en hun coördinatie met het Cohesiefonds ondersteunen een betere energie-efficiëntie. In dat verband geven de richtsnoeren prioriteit aan de bevordering van energie-efficiënte apparatuur in kleine en middelgrote ondernemingen, in huishoudens en in openbare gebouwen, alsook aan investeringen door de industrie in energie-efficiënte en vernieuwende technologieën, zoals warmtekrachtkoppeling (WKK). Dit beleid kan nauwer worden verbonden met maatregelen als vrijwillige overeenkomsten, energie-audits, etikettering en initiatieven voor goede praktijken in de lidstaten. Het voorgestelde groenboek inzake stedelijk beleid in de vervoersector zal ook informatie bevatten voor aanvullende initiatieven.

¹⁴ COM(1998)571 van 14.10.1998, *op.cit.*

Het *belasting- en tarievenbeleid* is altijd een belangrijk instrument geweest ter bevordering van energie-efficiëntie. Het belastingvoorstel van de Commissie¹⁵ dat een verbreding van de minimumbelastinggrondslag voor energieproducten beoogt, is daarvan een voorbeeld. Het zorgt voor minimumniveaus en eventuele belastingvrijstellingen voor investeringen in energie-efficiëntie. Op dit gebied zijn ook maatregelen op lidstaatniveau van belang en het gebruik van dergelijke maatregelen om de energie-efficiëntie te verbeteren, zal worden gestimuleerd. Ook goed ontworpen tariefstructuren voor energievoorziening en –distributie kunnen de efficiëntie van het eindgebruik verbeteren en zullen daarom worden ondersteund.

Internationale samenwerking en pre-toetredingsactiviteiten zijn belangrijke elementen bij het bevorderen van energie-efficiëntie binnen en buiten de Unie. Geharmoniseerde efficiëntienormen voor internationaal verhandelde goederen en diensten zijn hiervan een goed voorbeeld. Voor de kandidaat-lidstaten biedt samenwerking door middel van communautaire programma's zoals het vijfde kaderprogramma, SAVE en Synergy kansen op het gebied van de harmonisatie van de wetgeving, verspreiding van informatie en verbreding van technologie. Dit proces is al aan de gang. De tenuitvoerlegging van het Protocol bij het Energiehandvestverdrag betreffende energie-efficiëntie en daarmee samenhangende milieuaspecten kunnen het toetredingsproces vergemakkelijken en de GOS-landen helpen. In de relaties van de EU met de ontwikkelingslanden zal steeds meer aandacht worden geschonken aan de energie-efficiëntie, onder meer via gezamenlijk ten uitvoer gelegde acties en de verwachte grotere mogelijkheden om in die landen koolstofcredits te scheppen door meer gezamenlijke OTO-inspanningen en overdracht van energie-efficiënte technologieën en diensten. Internationale liberaliseringsinitiatieven, met name in het kader van een nieuwe multilaterale handelsronde, zijn cruciaal voor de bevordering van een wereldwijde verspreiding van energie-efficiënte technologieën.

Beleidslijnen en maatregelen in de lidstaten vormen de basis voor energie-efficiëntie in de Europese Unie. Om de voorgestelde doelstellingen te behalen, zal een betere integratie en coördinatie met de communautaire programma's nodig zijn. Om deze reden zal op gezette tijden informatie worden ingewonnen aangaande de beleidslijnen en maatregelen van de lidstaten en zal de uitvoering van de programma's van de lidstaten op de voet worden gevolgd. Op gerichte conferenties en workshops zullen geregeld zowel de activiteiten van de lidstaten als de initiatieven van de Gemeenschap worden toegelicht met het doel telkens opnieuw de rol van alle partijen bij de tenuitvoerlegging van de afzonderlijke maatregelen te omschrijven. **Bijlage 2** bevat een overzicht van de beleidslijnen en maatregelen van de lidstaten, dit ter illustratie van de frequentie van de voornaamste categorieën activiteiten.

Bovendien zullen de doelstellingen en streefwaarden van de lidstaten op het gebied van de energie-efficiëntie en warmtekrachtkoppeling worden geëvalueerd en geanalyseerd in samenspraak met de desbetreffende lidstaten. Deze doelstellingen zullen worden ingepast in een gemeenschappelijke kader voor meting en bewaking, teneinde de te verwachten bijdrage ervan voor de verwezenlijking van de doelstellingen van de Gemeenschap als geheel in te schatten.

2.2 Initiatieven om de bestaande succesvolle beleidslijnen en maatregelen voor energie-efficiëntie te versterken

Hierna wordt een korte beschrijving gegeven van de tenuitvoerleggingsplannen en aanvullende maatregelen voor specifieke, reeds gelanceerde programma's voor alle

¹⁵ COM(1997)30 def.

eindgebruikerssectoren. Deze initiatieven zijn ontworpen om elkaar wederzijds te bevestigen en te versterken en doorgaans is er sprake van een aanzienlijke betrokkenheid van de lidstaten. Meer gedetailleerde informatie over deze initiatieven, met inbegrip van beschrijvingen van en tijdschema's voor afzonderlijke acties, is te vinden in **bijlage 1**.

2.2.1 Efficiëntie van het vervoer

Wanneer passende maatregelen uitblijven, zullen de CO₂-emissies ten gevolge van vervoersactiviteiten tussen 1990 and 2010 naar verwachting met ongeveer 40% toenemen¹⁶. Hoewel het moeilijk blijkt om het energieverbruik in de transportsector via belastingen, meer informatie en soortgelijke maatregelen te beperken, hebben de Gemeenschap en de lidstaten een aantal ambitieuze initiatieven genomen om de energie-efficiëntie te verbeteren, met als gemeenschappelijk doel een duurzame mobiliteit te bewerkstelligen. De Europese Unie heeft een strategie inzake CO₂ en auto's goedgekeurd, die tot doel heeft de gemiddelde CO₂-uitstoot van nieuwe auto's tegen 2005/2010 met eenderde te verminderen ten opzichte van 1995. Hierbij wordt gebruik gemaakt van vrijwillige overeenkomsten (convenanten). Die moeten volledig ten uitvoer worden gelegd en worden bewaakt en er moeten extra stimulansen worden ingebouwd om een snellere toepassing te waarborgen. Tot de voor de vervoerssector voorgestelde maatregelen behoren verdere actie voor de vermindering van het brandstofverbruik van voertuigen en betere prijszetting.

De in het vijfde kaderprogramma vastgelegde langetermijndoelstelling van de EU is het terugdringen van de CO₂-emissies met 50% per passagier- en per vrachtkilometer. Op kortere termijn is de doelstelling een energiebesparing met 5 tot 10% teneinde een vermindering van de totale CO₂-emissies te bewerkstelligen. Andere technische doelstellingen zijn een beter gebruik van op koolwaterstoffen gebaseerde motorbrandstoffen en een groter concurrentievermogen voor alternatieve brandstoffen. Teneinde goede praktijken op het gebied van de integratie van de milieudimensie in het transportbeleid op te sporen, is het "Transport and Environment Reporting Mechanism" (TERM) opgezet. Verschillende indicatoren waarop dit rapporteringsmechanisme gebaseerd is, houden direct of indirect verband met de energie-efficiëntie. Aangezien TERM is opgevat als een voortschrijdend proces zal het in de toekomst op gezette tijden moeten worden geëvalueerd en uitgebreid.

2.2.2 Huishoudelijke en commerciële apparaten en andere apparaten voor eindgebruik

- Etiketteringsstelsel voor de energie-efficiëntie

Voor huishoudelijke apparaten is enkele jaren geleden het *EU-etiketteringsstelsel*¹⁷ ingevoerd met als doel de consumenten meer, beter en objectiever te informeren. Dit stelsel zal nu zodanig worden versterkt en uitgebreid dat alle belangrijke apparaten en geïnstalleerde toestellen eronder vallen, dit volledig in overeenstemming met de relevante verbintenissen van de Gemeenschap ten opzichte van de Wereldhandelsorganisatie (WTO).

In september 1998 werd een op grond van het SAVE-programma gefinancierde studie gepubliceerd, waarin het energie-etiketteringsstelsel werd geëvalueerd¹⁸. Uit die studie blijkt dat het stelsel slechts op gebrekkige wijze wordt toegepast, maar dat, wanneer het etiket is aangebracht, dit toch een aanzienlijk effect heeft. Eenderde van de kopers zei dat het etiket

¹⁶ COM(97)481 def. van 1.10.1997.

¹⁷ PB L 297 van 13.10.1992, blz. 16.

¹⁸ "Cool Labels", ECU, University of Oxford, 1998.

hun keuze voor een bepaalde koelkast of diepvriezer had beïnvloed. Deze studie zal de grondslag vormen voor een binnenkort te verschijnen verslag aan het Parlement en de Raad.

Op het succes van het etiketteringsysteem moet nu worden voortgebouwd. Dit zal gebeuren door een beter en actiever toezicht op het systeem door de lidstaten, meer bepaald inzake ongeëtiketteerde en onjuist geëtiketteerde apparaten. Wanneer het gebruik van het systeem meer wordt bevorderd, zal ook het effect ervan toenemen. De effectiviteit van de instanties die verantwoordelijk zijn voor de tenuitvoerlegging in de lidstaten zal worden verbeterd via grotere samenwerking. Er zullen aanvullende ondersteunende maatregelen (zoals een openbare gegevensbank om informatie betreffende modellen, energie-efficiëntie en prijzen te verspreiden) worden ingevoerd, hetzij via overeenkomsten met fabrikanten, hetzij, waar dit niet mogelijk is, door een wijziging van Richtlijn 92/75/EEG¹⁹ waarbij voorschriften voor een dergelijke gegevensbank worden opgenomen. Voor kantoorapparatuur zal de Commissie in de loop van het jaar 2000, na de sluiting van een overeenkomst met de VS, een verordening van het Europees Parlement en de Raad indienen met het oog op de tenuitvoerlegging van het *Energy Star*-logo-stelsel.

Het energie-etiketteringsysteem zal ook nauw worden gecoördineerd met het milieukeur-stelsel. Dit is een systeem op vrijwillige basis dat al wordt gehanteerd voor bepaalde huishoudelijke toestellen zoals wasmachines en koelkasten, die een dergelijke keur uitsluitend krijgen wanneer zij voldoen aan bepaalde strikte milieu-eisen, waaronder eisen met betrekking tot hun energie-efficiëntie.

- Convenanten en minimum-efficiëntienormen

Sommige lidstaten en veel fabrikanten hebben hun voorkeur uitgesproken voor het gebruik van vrijwillige *convenanten*, dat wil zeggen vrijwillige verbintenissen vanwege en tussen fabrikanten in plaats van wetgeving die voorschriften oplegt. Dergelijke convenanten worden erkend door de Commissie (*inter alia* door middel van aanbevelingen) en hebben hetzelfde doel als verplichte minimale efficiëntienormen. Sinds de goedkeuring van de "koelkastenrichtlijn" voor verplichte energie-efficiëntienormen (96/57/EG) zijn convenanten meer en meer aanvaard als een praktisch alternatief voor dit type regelgeving. Tot dusver heeft de Commissie twee convenanten gesloten met fabrikanten van apparatuur: een overeenkomst over de vermindering van stand-by-verliezen van televisietoestellen en videorecorders en een overeenkomst betreffende wasmachines. In de commerciële en industriële sector is geen etiketteringsysteem van kracht en daar zijn verplichte minimale efficiëntienormen noodzakelijk, tenzij aanvaardbare convenanten worden gesloten. Voor een groot aantal apparaten zullen convenanten worden gesloten of verbintenissen worden aangegaan. Dit zal onder meer gebeuren voor warmwaterapparatuur, klimaatregelings-apparaten, vaatwasmachines, droogtrommels, elektromotoren, pompen, ventilatoren en commerciële koelapparatuur, afhankelijk van een bevredigende oplossing van het probleem van de betrokkenheid van het Europees Parlement bij het toekomstige overleg. Er zal ook een kaderrichtlijn worden ingediend die de ambities voor convenanten moet verhogen en die in voorkomend geval de vaststelling moet vergemakkelijken van verplichte minimale efficiëntienormen die op vooraf bepaalde economische criteria zijn gebaseerd.

¹⁹ PB L 297 van 13.10.1992, blz. 16, *op. cit.*

2.2.3 De industrie (inclusief de elektriciteits- en gasvoorzieningsindustrie)

- Langetermijnovereenkomsten met de industrie

Er kunnen aanzienlijke energiebesparingen worden verwezenlijkt door bepaalde technische belemmeringen in de industrie op te ruimen. Dit kan gebeuren via de invoering van minimumefficiëntieprotocollen of gelijkwaardige overeenkomsten, waarbij de industrie zich laat leiden door richtsnoeren voor kosteneffectieve en energie-efficiënte productieprocessen en methoden. Door de toepassing van benchmarking hebben **langetermijnovereenkomsten** geleid tot een toename van het gebruik van effectieve motoren, compressoren, pompen, ventilatoren en andere apparatuur en van efficiënte processen. Dit heeft op nationale niveau plaatsgevonden, waarbij een aantal lidstaten permanente programma's hebben die succesvolle overeenkomsten met de industrie omvatten. De industrie in de lidstaten wenst een intensivering van de ondersteunende en coördinerende rol van de Gemeenschap en die laatste zal die rol nu op zich nemen. Het gebruik van *overeenkomsten* in de industrie zal worden versterkt en worden uitgebreid tot de chemische industrie, de staalindustrie, de pulp- en papierindustrie, de cementindustrie en de textielindustrie, alsmede na de nodige voorbereiding, tot de energievoorzieningsindustrie. Voorts wordt er gewerkt aan een mededeling van de Commissie over de harmonisatie en coördinatie van langetermijnovereenkomsten op communautair en lidstaatniveau. Het doel daarvan is om een geharmoniseerd kader aan te bieden waardoor overleg op EU-niveau gemakkelijker wordt en alle spelers in de Europese industrie gelijke kansen krijgen. Wanneer na deze initiatieven blijkt dat langetermijnovereenkomsten ondoeltreffend zijn om een significante verbetering van de energie-efficiëntie en vermindering van de uitstoot te bewerkstelligen, is de Commissie bereid verplichte energie-efficiëntiedoelstellingen vast te leggen die toegesneden zijn op de specifieke industrietakken.

- Warmtekrachtkoppeling (WKK)

Het gebruik van warmtekrachtkoppeling (WKK) is van groot belang om de energie-efficiëntie te verbeteren en de milieu-effecten te verminderen. Veel lidstaten beschouwen dit als een prioritair gebied. De mededeling inzake de bevordering van WKK (COM(97) 514 def.) gaat in op de relevante belemmeringen en de strategie van de Europese Unie en is in december 1997 door de lidstaten bekrachtigd in de vorm van een Resolutie van de Raad²⁰. De invloed van de liberalisering van de energiemarkt op de penetratiegraad van warmtekrachtkoppeling en de ontwikkeling van betere financieringsmechanismen zullen op de voet worden gevolgd, net als OTO op dit gebied. Er moet ook worden opgemerkt dat het Commissievoorstel tot wijziging van Richtlijn 88/609/EEG van de Raad inzake beperking van de emissies van bepaalde verontreinigende stoffen in de lucht door grote stookinstallaties de verplichting zal inhouden dat waar mogelijk bij nieuwe installaties WKK wordt toegepast, voorzieningen worden getroffen voor het gebruik van biomassa en ernaar wordt gestreefd productieprocessen met gebruikmaking van fossiele brandstoffen efficiënter te doen verlopen. De in de WKK-mededeling neergelegde algemene doelstelling van de Gemeenschap om tegen 2010 WKK te gebruiken voor 18% van de elektriciteitsproductie in de EU, zal worden nagestreefd door het stringenter maken van talrijke beleidslijnen en maatregelen, vaak in samenwerking met de lidstaten. Het behalen van deze doelstelling zal het naar verwachting mogelijk maken om in 2010 een uitstoot van 65 Mt CO₂/jaar te vermijden²¹. Er zullen onder

²⁰ Resolutie van de Raad van 8.12.1997.

²¹ *European Cogeneration Review*, juli 1999.

meer maatregelen worden getroffen om de technische belemmeringen en kosten voor de aansluiting op het net aan te pakken.

- Energiediensten van nutsbedrijven en kleine en middelgrote ondernemingen

De Commissie blijft van mening dat het noodzakelijk is meer aandacht te besteden aan de rol van de elektriciteits- en gasindustrie bij de bevordering van de ontwikkeling en het gebruik van energiediensten en met energie verband houdende diensten. Daarom zal er worden gestreefd naar verbintenissen op vrijwillige basis van nutsbedrijven en dienstenleveranciers om energie-efficiëntie samen met andere energiediensten op de markt te brengen als onderdeel van hun bedrijfsdoelstelling, mits zij voldoen aan de gebruikelijke criteria voor kosteneffectiviteit. Ook zal het gebruik van rationele planningstechnieken worden aangemoedigd. Deze inspanningen zullen erop worden gericht de institutionele barrières op te heffen die het gevolg zijn van de praktijk om energie te verkopen in de vorm van kWh in plaats van in de vorm van efficiënte verwarming en koeling, verlichting en drijfkracht, wat de diensten zijn die de consument in wezen wil. De Commissie zal ook doorgaan met het bevorderen van het beheer aan de vraagkant in de lidstaten door middel van proefprojecten en verspreidingsactiviteiten krachtens het SAVE-programma, OTO en andere programma's van de Gemeenschap. Het doel hiervan is om op gelijkwaardige economische basis een vergelijking te kunnen maken tussen verschillende opties aan de vraag- en aanbodkant. Het effect van dergelijke werkzaamheden op kleine en middelgrote ondernemingen en de opkomende markt voor ondernemingen die op vernieuwende wijze meerdere diensten tegelijk aanbieden, zal worden beoordeeld. Bij de levering van energiediensten is het gebruik van informatietechnologie een prioritair gebied.

2.2.4 Gebouwen

- Wijziging van Richtlijn 93/76/EEG van de Raad

Richtlijn 93/76/EEG van de Raad tot beperking van kooldioxide-emissies door verbetering van de energie-efficiëntie (SAVE), bevat zes door de lidstaten te nemen maatregelen ter bevordering van energie-efficiëntie in gebouwen en andere eindgebruiksectoren. Deze richtlijn heeft in vele lidstaten geleid tot de invoering van succesvolle programma's, terwijl elders slechts beperkt resultaten zijn geboekt.

De richtlijn maakt het mogelijk om de energie-efficiëntie aanzienlijk te verbeteren en in alle lidstaten kooldioxide-emissies te voorkomen of verminderen, met name via het wegnemen van een aantal belemmeringen in de woonsector en in andere sectoren. Een versterking van bepaalde specifieke artikelen van de richtlijn kan het effect van de richtlijn vergroten, meer bepaald door een grotere nauwkeurigheid te bieden en strengere bewakingseisen vast te stellen.

De Commissie overweegt om een wijziging van de richtlijn voor te stellen zodat de voorgestelde maatregelen duidelijker worden omschreven en de rapportageprocedure efficiënter en doorzichtiger wordt. Dit maakt een betere coördinatie en harmonisatie mogelijk van de relevante programma's, die evenwel voornamelijk door de lidstaten moeten worden uitgevoerd. De richtlijn zal zodanig worden uitgebreid dat deze ook betrekking heeft op gebieden als de thermische isolatie van bestaande gebouwen, geïnstalleerde apparatuur, het uitbreiden van energiecertificering en het verlenen van vergunningen. Voorts wordt voorgesteld dat de richtlijn ook van toepassing zal zijn op kleinschalig hergebruik van energie in afzonderlijke gebouwen, efficiëntie van vervoer, warmtekrachtkoppeling, energie-audits, energiebeheer en resultaatgarantiestelsels.

- Aanvullende maatregelen voor de bouwsector

Gebouwen zijn goed voor 40% van alle energiebehoeften van de EU. Het energiebesparingspotentieel van de bouwsector is dan ook één van de grootste van alle sectoren en verdient dus grote aandacht. De voornaamste communautaire activiteiten in de bouwsector betreffen de "verwarmingsketelsrichtlijn" (92/42/EEG), de "bouwproductenrichtlijn" (89/106/EEG) en de op "gebouwen" betrekking hebbende artikelen in Richtlijn 93/76/EEG. Talrijke technische hinderpalen zullen worden geslecht wanneer standaarden en normen op bredere schaal worden vastgelegd.

Met proefprojecten, de gewijzigde Richtlijn 93/76/EEG en energie-etikettering zal worden getracht de lidstaten te helpen bij hun taak om ervoor te zorgen dat efficiënte "geïnstalleerde systemen" (voor verwarming, koeling en warm water) en bouwelementen (b.v. ramen) door deskundige installateurs worden geleverd, die geschikte werktuigen van eenvoudig ontwerp gebruiken. Bovendien zullen de energie-efficiëntienormen voor bestaande, maar te renoveren gebouwen in overeenstemming worden gebracht met die voor nieuwe gebouwen.

De maatregelen om te komen tot efficiënte geïnstalleerde systemen omvatten informatieverstrekking over goede praktijken, etikettering en de uitbreiding ervan tot lokale informatiesystemen, het opnemen van energie-efficiëntienormen in de eisen voor openbare aanbestedingen en maatregelen ter bevordering van de modernisering van verouderde systemen. Deze informatie zal de eindgebruikers in staat stellen om de prestaties van de energiesystemen waarvan ze de aanschaf overwegen, op duidelijkere en meer betrouwbare wijze te vergelijken. Voorts omvatten de maatregelen de uitbreiding van energiecertificering tot de bedoelde systemen en de opleiding en certificering van installateurs. Proefprojecten om ontwerpwerktuigen te ontwikkelen en studies om de efficiëntie van apparatuur en systemen vast te stellen, zullen eveneens worden voorgesteld voor gebruik door architecten, energieadviseurs, enzovoort. Er wordt ook een *Green Light*-programma van de EU gelanceerd ter bevordering van efficiënte verlichting en goede praktijken in commerciële en openbare gebouwen.

Er zullen maatregelen worden genomen om bouwondernemingen te stimuleren geïntegreerde milieubeheerssystemen zoals EMAS te gebruiken teneinde meer aandacht te geven aan milieukwesties zoals de aard van de gebruikte materialen en te zorgen voor een beter toezicht op deze maatregelen. De herziening in 2000 van Verordening (EEG) nr. 1836/93 van de Raad inzake de vrijwillige deelneming van bedrijven uit de industriële sector aan EMAS zal dit vergemakkelijken.

Horizontale maatregelen

2.2.5 Beleid inzake onderzoek en technologie

Nieuwe technologieën spelen een belangrijke rol bij energie-efficiëntie onder het vijfde OTO-kaderprogramma. Tussen 1999 en 2002 zal 1042 miljoen € worden toegewezen voor energie, waarvan naar verwachting ongeveer 440 miljoen € voor energie-efficiëntie, voornamelijk voor het onderzoek naar en de demonstratie van energie-efficiëntietechnologieën aan de vraagkant (woon- en tertiaire sector, industrie, vervoer), maar ook voor nutsbedrijven. De hernieuwde aandacht in het kader van het energieprogramma voor stroomafwaarts gelegen projecten die de verspreiding van eindgebruikstechnologieën bevorderen, wordt een belangrijk element in de strategie voor technologieverspreiding. Hierbij wordt nauwe coördinatie beoogd met andere hieronder voorgestelde activiteiten. Europees OTO inzake energie-efficiëntie zal

dus een cruciale impact hebben, niet alleen op korte termijn, maar in het bijzonder op langere termijn door de totstandbrenging van een duurzaam energiestelsel.

2.2.6 Energie-efficiëntie op lokaal en regionaal niveau

Er zijn aanzienlijke besparingen mogelijk door grotere decentralisatie van het energiebeheer en grotere betrokkenheid van de overheid op regionaal en lokaal niveau. De zoekkosten voor de consument die specifieke, locatie-afhankelijke informatie over beschikbare technologieën zoekt, kunnen aanzienlijk worden gedrukt. Door lokale agentschappen voor energiebeheer op te richten in regio's, eilanden en steden in het kader van, *inter alia*, het SAVE-programma, heeft de Commissie sinds begin de jaren 90 de gekozen vertegenwoordigers en andere plaatselijke partners aangemoedigd zich op dit gebied in te zetten. Deze agentschappen krijgen nu een grotere verantwoordelijkheid in de vorm van een bredere verspreiding van informatie en resultaten van studies op communautair en lidstaatniveau, proefprojecten en programma's. Bovendien zijn of worden er netwerken in het leven geroepen met als doel de transnationale samenwerking en kennisoverdracht te bevorderen. Voorbeelden van dergelijke netwerken zijn OPET's, EnR, FEDARENE, ENERGIE-CITES en ISLENET.

2.2.7 Financiering door derden, resultaatgaranties en andere financieringsregelingen

In de publieke sector in de lidstaten worden financiering door derden en gebruik van modelcontracten momenteel aangemoedigd in overeenstemming met Richtlijn 93/76/EEG. Er is een groot aantal proefprojecten voor financiering door derden in uitvoering, in steeds meer gevallen op zuiver commerciële basis. Dit geldt ook voor stelsels van resultaatgaranties. Aanvullende actie is evenwel nodig om de geloofwaardigheid en haalbaarheid van deze en andere financieringsregelingen vast te stellen, met inbegrip van prestatiecontracten en clearing-instituten voor het wegnemen van financiële en institutionele belemmeringen voor investeringen in energie-efficiëntie. Een gewijzigde Richtlijn 93/76/EEG zal nieuwe maatregelen omvatten om het gebruik van deze instrumenten te bevorderen, terwijl zal worden nagegaan of de Europese Investeringsbank geen grotere rol kan spelen bij het gebruik van deze instrumenten.

2.2.8 Betere verspreiding van informatie en opleidingen

Er staat een vernieuwde communautaire informatiecampagne op stapel, die er vooral op is gericht energie-efficiëntie en de voordelen daarvan voor onder meer het milieu onder de aandacht van consumenten en andere betrokken partijen te brengen. Deze campagne zal in samenwerking met de lidstaten worden gevoerd en zal voortbouwen op de resultaten van recente programma's en projecten.

De werkzaamheden op het gebied van opleiding en certificering voor het toepassen en onderhouden van energie-efficiënte technologieën zullen worden geïntensiveerd. In een later stadium zullen kwaliteitsnormen voor opleiding en certificering worden opgesteld.

De informatie die voortkomt uit etikettering, benchmarking en richtsnoeren inzake goede praktijken en de resultaten uit via communautaire programma's ondersteunde proefprojecten en studies zullen vlotter ter beschikking komen van beleidsmakers en andere betrokken partijen, in het bijzonder door een betere benutting van de informatietechnologie.

2.2.9 Meer aandacht voor toezicht en evaluatie

Ter bevordering van beleidsplannen, programma's en maatregelen die tegen een zo laag mogelijke prijs het beoogde effect op de energie-intensiteit hebben, is het noodzakelijk

gemeenschappelijke effectieve en betrouwbare methoden voor toezicht en evaluatie te ontwikkelen. Hiertoe is intensivering van de samenwerking tussen de lidstaten en andere organisaties nodig om een vergelijkbaarheid van gegevens en harmonisatie van methoden te bewerkstelligen. Met het oog op hun harmonisatie moeten de bewakings- en evaluatiemethodologieën voor de energie-efficiëntieprogramma's van de lidstaten en de Gemeenschap daarom opnieuw worden bekeken. De werkzaamheden op communautair niveau op het gebied van indicatoren voor de energie-intensiteit zullen worden geïntensiveerd met het oog op de ontwikkeling van een reeks gemeenschappelijke geharmoniseerde indicatoren voor de Gemeenschap. Eurostat en de lidstaten zullen nauw samenwerken voor de uitwerking van energie-efficiëntie-indicatoren. Dit werk zal worden gecoördineerd met soortgelijke activiteiten van het Internationaal Energie Agentschap en zal voortbouwen op de resultaten van het SAVE-programma. Met gebruikmaking van dit en andere instrumenten zal het resultaat van specifieke beleidslijnen en maatregelen voor de CO₂-emissiereductie beter worden gevolgd. Er zal ook speciale aandacht worden gegeven aan internationale vergelijkingen op het gebied van de wijziging van de energie-intensiteit.

Ook het actieplan zelf zal op gezette tijden worden geëvalueerd, parallel aan de geplande evaluaties van SAVE en van het kaderprogramma voor energie.

2.3 Nieuwe beleidslijnen en maatregelen

Hieronder wordt een aantal nieuwe beleidslijnen en maatregelen geschetst. Dit zijn maatregelen die met succes op beperkte schaal in een aantal lidstaten ten uitvoer zijn gelegd. Studies en proefprojecten wijzen uit dat het nuttig is om uitgaande van deze successen bredere, voor de gehele EU geldende initiatieven te nemen.

2.3.1 Overheidsaankopen van energie-efficiënte eindgebruikerstechnologie

In een aantal landen, waaronder enkele lidstaten, is aangetoond dat het gebruik van gecoördineerde richtsnoeren, regels en overeenkomsten voor **overheidsaankopen** een effectieve manier is om de verspreiding en demonstratie van energie-efficiënte technologie te bevorderen en via die voorbeeldrol leiderschap te geven. Zulke richtsnoeren kunnen door EU-instellingen en overheden van de lidstaten, nationaal, regionaal of lokaal, worden gebruikt en op alle energieverbruikende toestellen, met inbegrip van voertuigen, worden toegepast. Het is de bedoeling dat overheidsinstanties het initiatief nemen door het goede voorbeeld te geven bij het toepassen van energie-efficiëntie, en gebruik maken van de reeds bestaande mogelijkheden van overheidsaankopen om de vraag naar energie-efficiënte technologie te doen toenemen. Deze inspanningen zullen worden gecoördineerd met het communautaire milieubeheer- en milieuauditsysteem (EMAS), het communautaire milieukeurstelsel, de in de lidstaten geldende regels en praktijken inzake overheidsaankopen en met communautaire goede praktijken, wanneer deze vaste vorm hebben gekregen. Er zal ook rekening worden gehouden met de regelgeving voor openbare aanbestedingen en de WTO-verbintenissen van de Gemeenschap. Uit een studie van de bestaande aanbestedingsprogramma's zullen weldra aanbevelingen worden gedistilleerd voor de lancering op EU-schaal van een proefproject voor de uitwerking van geharmoniseerde richtsnoeren voor overheidsopdrachten voor bouw, aankoop, huur en onderhoud van energie-efficiënte en milieuduurzame gebouwen en energieverbruikende toestellen, waaronder ook die in de vervoerssector. De Europese Commissie zal hierbij het voortouw nemen en zal een **initiatief voor openbare gebouwen** lanceren met het oog op energie-efficiënte gebouwen voor de Commissie, dat weldra zal worden gevolgd door voorstellen voor soortgelijke initiatieven voor de gebouwen van het Europees Parlement en de Raad.

2.3.2 Samenwerking met het oog op technologieverwerving

Technologieverwerving is een instrument om de vraag naar nieuwe energie-efficiënte technologie te specificeren en te ontwikkelen, doorgaans via een openbare aanbesteding. Het instrument is gericht op het scheppen en op de markt brengen van nieuwe producten die voldoen aan strengere energie-efficiëntie-eisen dan soortgelijke bestaande producten op de markt. Technologieverwerving in de huidige context wordt gebruikt om de mogelijkheden van de producent en de behoeften en verwachtingen van de consument met elkaar in overeenstemming te brengen en ervoor te zorgen dat het marktmechanisme beter functioneert ten aanzien van het vaak verwaarloosde aspect van energie-efficiëntie. Gebleken is dat dergelijke vormen van technologieverwerving via een openbare aanbesteding marktveranderingen in vele eindgebruikerssectoren in de lidstaten bevorderen in termen van de soorten en beschikbaarheid van de energie-efficiënte technologieën die zowel worden gevraagd als geleverd. Op basis van de resultaten van lopende proefprojecten en van het overleg met de lidstaten zullen maatregelen voor de geschikte technologie sectoren op communautair niveau worden voorgesteld. Er wordt zowel gedacht aan *gemeenschappelijke* verwerving op EU-niveau als aan *gecoördineerde* verwerving waarbij lidstaten zijn betrokken met onderling afwijkende technologie-eisen. De verspreiding en het effect van de resulterende technologische verbeteringen zullen worden versterkt en verbreed met behulp van het EU-etiketteringsstelsel, convenanten, openbare aanbestedingen en initiatieven inzake goede praktijken.

2.3.3 Energie-audits in de industrie en de tertiaire sector

Een aantal lidstaten heeft met succes energie-auditingprogramma's toegepast, zowel met als zonder financiële stimulansen. Daarbij bleek dat deze programma's positieve en meetbare effecten hadden op de CO₂-emissies, het concurrentievermogen en de winstvooruitzichten van de betrokken bedrijven. Energie-audits leveren ook grote hoeveelheden realistische gegevens op over het energieverbruik en de mogelijkheden voor energiebesparing in verschillende sectoren, types gebouwen en technische systemen, informatie die met andere middelen vaak moeilijk en slechts tegen onnodig hoge kosten te verzamelen is.

Energie-audits in de lidstaten omvatten een scala van werkmethoden en werkzaamheden. Een energie-audit kan een voorstudie zijn, bedoeld om gebieden op te sporen waar later een meer gedetailleerde en gerichte audit moet worden uitgevoerd, of een compleet pakket van voorgestelde maatregelen die direct kunnen worden uitgevoerd. Er staat een studie op stapel inzake energie-audits en de optimale reproductiemogelijkheden daarvan in de EU, met onder meer ook een breed onderzoek naar de desbetreffende werkzaamheden in de lidstaten. Vervolgens zal een initiatief op communautair niveau worden voorgesteld. De belangstelling gaat hierbij vooral uit naar de industrie en de tertiaire sector, waar is gebleken dat zulke maatregelen uitvoerbaar en kosteneffectief zijn. Er zal ook rekening worden gehouden met de EMAS-aanpak en methodologie.

2.3.4 Initiatief voor goede praktijken

In verscheidene lidstaten zijn met succes programma's voor goede praktijken ingevoerd. Er is opdracht gegeven tot het uitvoeren van een haalbaarheidsstudie om vast te stellen wat de toegevoegde waarde van een dergelijke onderneming is en of toepassing op communautair niveau haalbaar is. Daarbij is gekeken naar mogelijke structuren voor bredere toepassing van goede praktijken en voor mogelijke interacties met de beste beschikbare technieken en benchmarks, die zijn ontwikkeld uit hoofde van de IPPC-richtlijn (Integrated Pollution Prevention and Control - Geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging) en

andere instrumenten. Uit hoofde van het SAVE-programma wordt nu als grootschalig proefproject een Europees goede-praktijkeninitiatief voor energie-efficiëntie gelanceerd, dat in samenwerking met de lidstaten zal worden uitgevoerd. Het initiatief zal de beleidsmakers een alomvattend kader bieden voor onafhankelijke en toegankelijke adviesverlening, richtsnoeren en opleiding inzake nieuwe technologieën en technieken en zal zo aanzienlijk bijdragen tot de informatieverwerving met het oog op een meer doeltreffende werking van de energie- en energietechnologiemarkten.

3. CONCLUSIES EN TOEKOMSTIGE ACTIE

De in dit actieplan geschetste maatregelen zijn weliswaar ambitieus, maar ook realistisch. Aangezien de lidstaten een actieve rol zullen spelen bij de uitvoering van het plan, is het duidelijk dat de Raad en het Parlement een mandaat moeten geven voor de tenuitvoerlegging van dit actieplan, door het goed te keuren en door de aangegeven voorstellen als prioritaire gebieden vast te leggen.

Voor de tenuitvoerlegging van het actieplan is ook de coördinatie van de communautaire beleidslijnen en maatregelen onderling en met die van de lidstaten van essentieel belang. Na de eerste bijeenkomst van deskundigen in januari 1999 over beleidslijnen en maatregelen op het gebied van energie-efficiëntie zijn nog meer van dergelijke bijeenkomsten ter verbetering van de coördinatie en convergentie van het nationaal en communautair optreden gepland, zowel op tenuitvoerleggings- als op beleidsniveau. Hierdoor zal de verbintenis tot energie-efficiëntie in de context van een duurzaam energiebeleid een nieuwe impuls krijgen en ontstaat een goede gelegenheid voor het uitwisselen van ervaringen en het op de voet volgen en in kaart brengen van de voorgang en de coördinatie op dit gebied in de gehele EU en in de lidstaten.

BIJLAGE 1

COMMUNAUTAIRE INITIATIEVEN VOOR GEMEENSCHAPPELIJKE EN GECOÖRDINEERDE BELEIDSLIJNEN EN MAATREGELEN

Vervoerbeleid en efficiëntie van het vervoer

De initiatieven voor de vervoersector hebben betrekking op het vervoerbeleid, o.m. inzake infrastructuur en integratie van en verschuiving tussen de verschillende vervoertakken, en op de technische energie-efficiëntie. Voor de periode 2000-2002 omvatten de activiteiten ter bevordering van de energie-efficiëntie in de vervoersector: wetgeving, convenanten en informatieverbreiding, alsmede geïntegreerde planning voor vervoer en ruimtelijke ordening, terugdringen van individuele verplaatsingen met motorvoertuigen, prijszetting en ontwikkeling van de infrastructuur.

Omschrijving van de actie	Huidige status en tijdschema	Actie door	Opmerkingen (financiering, effect, enz.)
a. Wetgevende maatregelen			
Auto/olie II-programma	Overleg gaande	Parlement, Raad	Kosten voor relevante studies.
<u>Personenwagens</u> <ul style="list-style-type: none"> • Convenant met de automobiellindustrie • Fiscale maatregelen • Consumenteninformatie Richtlijn 1999/94/EG etikettering auto's 	Gesloten Overleg gaande Vastgesteld 1999	Commissie Parlement, Raad	Beperkte kosten voor de industrie.
Belasting van energieproducten COM(97) 30 van 12.3.97	Overleg gaande	Parlement, Raad	Niet beschikbaar.
Efficiënt intern vrachtvervoer per spoor <ul style="list-style-type: none"> • Richtlijnen inzake prijszetting spoorweginfrastructuur • Relaties tussen overheid en spoorwegen. • Technische harmonisatie en interoperabiliteit 	In uitvoering In uitvoering In uitvoering	Commissie Parlement, Raad Commissie Parlement, Raad Commissie Parlement, Raad	Geen directe kosten
c. Overige acties			
Strategische milieu-evaluatie van de TEN-T*. Overwegingen van duurzaamheid voor het milieu bij selectie van projecten	In uitvoering	Commissie	
Global Navigation Satellite Systems (GNSS)	In uitvoering	Commissie	
Billijke en efficiënte prijszetting van de vervoertakken	In uitvoering	Commissie	(Internalisering van externe kosten)
Galileo	In uitvoering	Commissie	
PACT-programma**	In uitvoering (1998-2001)	Commissie	1999-begroting: 6 miljoen €
Bevordering van voertuigen zonder of met zeer lage emissie	In uitvoering	Commissie en lidstaten.	Proefprojecten.
Bevordering van elektronische alternatieven voor het vervoer	In uitvoering	Commissie en lidstaten.	Proefprojecten
Herziening van Verordening (EEG) nr. 1836/93 inzake EMAS	2000	Commissie, Raad, Parlement	Uitgebreid om het milieueffect van de vervoersector op te nemen
Mededeling betreffende het luchtvervoer en het milieu	Aangenomen. Raad Conclusies 2000	Commissie, Raad, Parlement	

* Trans-Europees Netwerk

** Proefprojecten voor gecombineerd vervoer

Apparatuur

Onder de sector "apparatuur" valt energie-eindgebruik op huishoudelijk, commercieel, industrieel en tot op zekere hoogte vervoersgebied. Belangrijke sectoren zijn die van witgoed, verlichting, bouwelementen, bruingood en commerciële en industriële eindapparatuur.

De permanente werkzaamheden van de normalisatie-instanties CEN en CENELEC om de herhaalbaarheid en reproduceerbaarheid van de testresultaten inzake de energie-efficiëntieniveaus van apparaten te verbeteren, worden aangevuld met inspanningen om de samenwerking tussen de laboratoria en de consistentie van hun resultaten te verbeteren.

Er zal onder meer worden gestreefd naar een afdoende financiering om technische/economische analyse mogelijk te maken, en naar mandaten voor de normalisatie-instanties om deze overeenkomsten ten uitvoer te leggen.

Omschrijving van de actie	Huidige status en tijdschema	Actie door	Opmerkingen (financiering, effect, enz.)
Algemeen			
Openbaar gegevensbank met etiketteringsinformatie over afzonderlijke toestellen	Overleg gaande. Gepland 2000	Commissie	100.000 € per jaar voor gegevensbank. Zal effect van etikettering vergroten
Verordening van de Raad inzake het opzetten van een vrijwillig etiketteringsprogramma voor kantoorapparatuur, onder gebruik-making van het Energy Star-logo	Overleg tussen de EU en de VS afgerond; overeenkomst verwacht in 2000	Commissie, Raad, Parlement.	
Technologieverwerving	Volgende EU-aanbesteding, voor o.m. koelkasten/diepvriezers, motoren & verlichting, moet ten uitvoer worden gelegd.	Commissie, lidstaten, industrie en organisaties.	Zie ook tabel over industrie
Witgoed			
- Koelkasten/diepvriezers – Fase 2: Etikettering Convenant (of wijziging Richtlijn 96/57)	Vaststelling 2001; van kracht 2002 Gepland 2002	Commissie	Studie in uitvoering
- Wasmachines - Fase 1 – Convenant Fase 2 – Etikettering (hogere efficiëntieniveaus) Convenant	Goedgekeurd; eerste niveau van kracht in 1998; tweede niveau van kracht in 2000. Vaststelling 2001, van kracht in 2002 Gepland 2003	Commissie	Effect 7 TWh Mandaat (inzake 40°C-was); studie in uitvoering (begroting 250.000 €)
- Vaatwasmachines Fase 1 – Convenant Fase 2 – Etikettering. (hogere efficiëntieniveaus)	1999 Vaststelling 2003; van kracht 2004	Commissie	Studie afgerond Studie 200.000 €
-Droogkasten – convenant	Gepland eind 2000	Commissie	Studie afgerond
-Huishoudelijke ovens: Etikettering – elektrische Etikettering – gas Convenant (elektr.)	Vaststelling 2000, van kracht 2001 Vaststelling 2001, van kracht 2002. Gepland eind 2002	Commissie	Studie in uitvoering
Verlichting			
- Lampen: etikettering Uitbreiding Richtlijn 98/12 tot uitgesloten types	Mandaat gegeven voor meetnormen Vaststelling 2001, van kracht 2002	Commissie	Extra kosten voor mandaat (100.000 €)

- Voorgestelde richtlijn voor voorschakeltoestellen	Vaststelling gepland 2000; eerste niveau van kracht in 2002	Commissie, Raad Parlement.	Effect 10 TWh
-CFL's: wedstrijd om het marktaandeel in de huishoudsector te vergroten. Campagne	Afgerond 2000	Commissie met Eurelectric en nutsbedrijven	Nationale energie-agentschappen in mededinging; speciale fittingen
"Green light"-programma	Gelanceerd 2000		Zie ("Gebouwen").
Bouwelementen			
- Ramen	Studie in 2000	Commissie	150.000 € voor studie
Geïnstalleerde apparatuur			
- Stookketels Informatie (Richtl. 92/75)	Vaststelling 2000; van kracht 2001	Commissie	Studie over verwarmings-systemen (1999): kosten 300.000 € Mandaat voor meetnormen: 100.000 €
- Warmwaterapparatuur Convenant (elektr.). Convenant (gas) Informatie (Richtl. 92/75) (elektr., gas)	Gepland 2000 Gepland eind 2001 Vaststelling 2000 – 2001	Commissie	Tweede studie in uitvoering Effect 2 TWh
- Afzonderlijke klimaatregelings-apparaten: Etikettering Convenant	Vaststelling 2000 Gepland eind 2000	Commissie	Studie in uitvoering. Mandaat 100.000 €
Bruingood			
- TV's en videorecorders (stand-by- en inschakelstand) Convenanten	Vastgesteld, van kracht start 2000.	Commissie	Effect 7 TWh
- Andere consumentenelektronica (hifi, voedingsapparatuur, enz.)	Gepland 2000	Commissie	
Commerciële en industriële apparatuur			
Convenanten voor -Verkoopautomaten, ovens, wasmachines en droogkasten.	Gepland 2000	Commissie	Studie in uitvoering
Convenant voor - elektromotoren	Gepland 2000	Commissie	Studie afgerond
Convenanten voor - Pompen, luchtcompressoren en industriële ventilatoren	Gepland tussen eind 2000 en eind 2001	Commissie	Studies in uitvoering

Industrie (inclusief de elektriciteits- en gasvoorzieningsindustrie)

Alle industriële sectoren, met inbegrip van de energietransformatiesector, vallen onder de sector "industrie". Energie-intensieve en minder energie-intensieve sectoren omvatten de hier behandelde ondernemingen. Afgezien van informatieverbreiding en goede praktijken, zijn langetermijnovereenkomsten, audits, technologieverwerving en vernieuwende financieringsstelsels belangrijke onderdelen van de energie-efficiëntie-acties voor de industrie.

Omschrijving van de actie	Huidige status en tijdschema	Actie door	Opmerkingen (financiering, effect, enz.)
a. Programma's			
Ontwerpmededeling inzake langetermijnovereenkomsten	Lancering 2000.	Commissie, Raad & Parlement.	Toepassing in samenwerking met de industrie in de lidstaten
Langetermijnovereenkomst op EU-niveau met de chemische industrie	Onderhandelingen in 2000	Commissie met lidstaten en industrie	Voorafgegaan door een SAVE-proefproject of haalbaarheidsstudie (kosten 200.000 €.)
Langetermijnovereenkomsten met de staal-, pulp- en papier-, cement-, textiel- en energievoorzieningsindustrie.	Onderhandelingen in 2001-2002	Commissie met lidstaten en industrie.	Voorafgegaan door proefprojecten of haalbaarheidsstudies
Bevordering van de database i.v.m. elektrische motoren EuroDEEM bij de eindgebruikers; verbonden met VSD's, pompen, ventilatoren en compressoren.	Uit te voeren in 2000.	Commissie met lidstaten.	Ontwikkelingskosten van 600.000 € uit het 4e O&O-kaderprogramma.
Bevordering van energiediensten en -overeenkomsten in de elektriciteitsvoorzieningssector om maatregelen aan de vraagkant te stimuleren.	Gewijzigd voorstel voor een richtlijn inzake rationele plannings-technieken in behandeling (COM (97) 69 def.)	Commissie, Eurelectric en afzonderlijke ESI-bedrijven	Gemeenschappelijke studie Commissie/Eurelectric betreffende energiediensten; proefprojecten
Gebruik van technologieverwerving op EU-niveau voor apparaatruaankopen	EU proefprojecten inzake technologieverwerving 2000-2001.	Commissie met lidstaten en industrie	Kosten van proefprojecten/haalbaarheidsstudie 300.000 €)
Energie-audits in lidstaten geëvalueerd en geanalyseerd. Proefprojecten voor coördinatie en harmonisatie van methoden.	Studie 2000; communautair initiatief 2001	Commissie in samenwerking met lidstaten, industrie, tertiaire sector.	Kosten studie 200.000 €
Programma voor goede praktijken in de industrie	Proefproject 2000-2001.	Commissie, lidstaten, nationale agentsch., industrie	Coördinatie met EMAS, IPCC-richtlijn, enz. (Zie "Gebouwen").

Gebouwen

Gebouwen zijn goed voor circa 40% van het totale energieverbruik en hebben een besparingspotentieel van 20%. Gezien het subsidiariteitsbeginsel vallen de meeste acties echter vooral onder de bevoegdheid van de lidstaten. De in de tabel genoemde acties zijn die waar de toegevoegde waarde van actie op Gemeenschapsniveau het duidelijkst is.

Omschrijving van de actie	Huidige status en tijdschema	Actie door	Opmerkingen (financiering, effect, enz.)
Isolatie van nieuwe gebouwen Eisen uitgebreid tot verwarmings- en andere geïnstalleerde systemen om het gebruik van duurzame grondstoffen mogelijk te maken	Reeds in Richtlijn 93/76/EEG en in de meeste lidstaten in uitvoering	Lidstaten, waarvan sommige reeds algemene grenswaarden voor energieverbruik opleggen.	Eis kan vaak hoger zijn in bepaalde lidstaten <i>Gewijzigde Rchtl. 93/76/EEG.</i>
Opleggen van efficiëntie-normen bij verlening of vernieuwing van vergunningen (e.g. voor wijziging van gebruik, bouwprocessen).	Beperkte ervaring in lidstaten	Lidstaten	Bevordering in lidstaten <i>Gewijzigde Rchtl. 93/76/EEG</i>
Programma's of prikkels ter verbetering van de isolatie van bestaande gebouwen	Veel lidstaten bevorderen dit al	Lidstaten	Zeer grote besparingen mogelijk in gemiddeld bestaand gebouw <i>Gewijzigde Rchtl. 93/76/EEG</i>
Energiecertificering - Reeds in Richtlijn 93/76; ook toe te passen op geïnstalleerde apparatuur	Programma's bestaan; ruime mogelijkheden voor penetratie, dekking van b.v. verwarming, ventilatie, klimaatregeling	Lidstaten	Versterking van bestaande werkzaamheden nodig <i>Gewijzigde Rchtl. 93/76/EEG</i>
Eisen voor geïnstalleerde systemen op te nemen in bouwvoorschriften	Zal worden gestimuleerd in de lidstaten	Lidstaten	Codes voor efficiënte van verwarming en koeling in gebouwen. <i>Gewijzigde Rchtl. 93/76/EEG</i>
Regelmatige inspectie van stookketels, verwarmings-, klimaatregelings- en warmwatersystemen; bevordering van aanpassing aan nieuwe normen. Richtlijn stookketels	In Richtlijn 93/76/EEG voor verwarmings-systemen en Richtlijn 92/42/EEG (stookketels) Rapport 2001	Lidstaten Commissie, Raad, Parlement	Bevordering van de vervanging van inefficiënte oude systemen (20-30 jaar oud) <i>Gewijzigde Rchtl. 93/76/EEG</i>
Voorzien in " lokale informatiesystemen " voor installaties en componenten	Proefprojecten in 2000	Lidstaten	Uitvoering door deskundige installateurs; in combinatie met energie-etikettering van geïnstalleerde producten
Opleiding en certificering van installateurs; financiering door derden en resultaatgaranties	Proefprojecten; nieuwe gecoördineerde werkzaamheden in voorbereiding	Lidstaten	Advies over de installatie van energiesystemen <i>Gewijzigde Rchtl. 93/76/EEG</i>
" Green Light "-programma van de EU ter bevordering van efficiënte verlichting en goede praktijken in commerciële en openbare gebouwen (te integreren in breder EU-initiatief inzake goede praktijken.)	Deelname te verbreden 2000.	Commissie in samenwerking met energie-agentschappen in de lidstaten	Gebouwen in tertiaire sector Kosten 200.000 € voor vierde kaderprogramma voor programmdefinities; kosten 200.000 € voor SAVE II voor testen van programma in 1999
Richt snoeren voor overheidsopdrachten om energie-efficiëntie te vergroten en demonstreren	Studie 2000; proefproject 2001	Commissie, Raad, Parlement.	Studie en proefproject kosten 300.000 €. Sterke betrokkenheid van lidstaten vereist.
Goede praktijken in gebouwen	Proefproject gepland 2000.	Commissie, Nationale agentschappen.	Zie ook "Industrie".

WKK

De initiatieven ter bevordering van het gebruik van WKK-installaties hebben betrekking op een reeks verschillende sectoren, onder meer de industrie, de huishoudelijke en tertiaire sector, de elektriciteitsproductiesector en de verwarmingssector. De doelstelling van intensiever gebruik van WKK zal worden gevolgd door wetgevende maatregelen, hogere prioriteit in programma's en een aantal andere acties die tot doel hebben de coördinatie van stimuleringsacties, de marktbeveiliging, enz. te verbeteren.

Omschrijving van de actie	Huidige status en tijdschema	Actie door	Opmerkingen (financiering, effect, enz.)
a. Wetgevende maatregelen			
Richtlijn inzake grote stookinstallaties. Wijziging van Richtlijn 88/609 voorgesteld	Overleg in de Raad gaande	Parlement, Raad	Geen kosten voor EU-begroting; Haalbaarheidsstudies; WKK is prioritair gebied
Lidstaten dienen WKK in de industrie te bevorderen door nationale acties	Nieuw voorstel 2000.	Commissie, lidstaten	Geen kosten voor EU-begroting. <i>Mogelijk in een wijziging van Richtlijn 93/76/EEG</i>
Herziening van landbouwbeleid en productie van biomassa voor gebruik in WKK	Overleg over voorstellen	Commissie	Kostenberekening nog niet beschikbaar
b. Programma's			
Projecten ter bevordering van WKK in de industrie, de huishoudelijke en tertiaire sector, de elektriciteitssector en de verwarmingssector in verschillende communautaire en nationale programma's.	In uitvoering	Commissie, lidstaten, organisaties in lidstaten	Omvat het vijfde kaderprogramma en het kaderprogramma voor energie (SAVE).
Gebruik van Structuurfondsen. Voorstellen van lidstaten overeenkomstig gewijzigde regelingen	Overleg gaande 2000-2006.	Commissie, lidstaten	
c. Overige acties			
Coördinatie van werkzaamheden van de Commissie aangaande WKK; werkgroep <i>ad hoc</i> voor informatie-uitwisseling	Nieuw initiatief	Commissie	Geen extra kosten
Follow-up-groepen voor de omzetting van Richtlijn 96/92 (interne markt elektriciteit) en Richtlijn 98/30 (interne markt aardgas). Hinderpalen voor WKK voorkomen	In uitvoering	Commissie, lidstaten	Geen extra kosten
Statistische gegevens over WKK (gegevensverzameling); toezicht op WKK-penetratie in de Europese energiemarkt	In uitvoering	Commissie, Eurostat	0,1 miljoen € per jaar
Directeuren-generaal voor Energiecomité. Overleg over nationale programma's ter bevordering van WKK	Voorstel verwacht in 2000	Commissie, lidstaten	Geen extra kosten
Acties ter ondersteuning van grensoverschrijdende strategieën ter bevordering van het gebruik van WKK op regionaal niveau (betrokkenheid van energie-autoriteiten, nutsbedrijven, WKK-producenten, enz.).	Nieuw initiatief.	Commissie, lidstaten, energie-industrie.	Kosten van proefprojecten.
Bevordering van WKK door initiatieven op het gebied van overheids- en technologieverwerving	Nieuw initiatief	Commissie	Gegevens over kosten van studies en proefprojecten dienen beschikbaar te komen

Horizontale maatregelen			
Omschrijving van de actie	Huidige status en tijdschema	Actie door	Opmerkingen (financiering, effect, enz.)
Beleid op het gebied van onderzoek en technologie	Steeds meer verbindingen tussen technologische en niet-technologische programma's met het oog op het slechten van hinderpalen en de ontwikkeling, demonstratie en bevordering van nieuwe aanpakken voor een betere energie-efficiëntie. 2000-2002	Commissie, lidstaten	Ongeveer 440 miljoen € voor energie-efficiëntie-OTO 1999-2002
Activiteiten op lokaal en regionaal niveau	Voortgezette uitbreiding en gebruik van agentschappen en netwerken 2000-2002	Commissie, lidstaten, nationale en lokale autoriteiten	Open voor geassocieerde landen
Betere verspreiding van informatie	Campagne 2000-2002 met het oog op grote aanvaarding	Commissie, lidstaten	Nadruk op energie-efficiëntie in strategie voor vermindering energieverbruik
Financiering door derden en andere financieringsregelingen	Evaluatie en eerste studies 2000-2001. Meer aandacht voor financiële instellingen	Commissie, lidstaten, industrie	Clearing-instituten voor investeringen in energie-efficiëntie te overwegen
Meer aandacht voor toezicht en evaluatie	Geharmoniseerde methoden voor bewaking energie-efficiëntie en evaluaties 2000-2002 en verder.	Commissie, Raad, Parlement, lidstaten.	Van toepassing op alle sectoren. Gedeeltelijk gefinancierd via SAVE. Grote evaluatie van programma tegen 2003

BIJLAGE 2

BELEIDSLIJNEN EN MAATREGELN VAN DE LIDSTATEN INZAKE ENERGIE-EFFICIËNTIE²²

<i>Type beleidslijn of maatregel</i>	<i>Aantal beleidslijnen of maatregelen</i>
<u>Verplicht</u>	
Wetten/Vergunningen	24 ten uitvoer gelegd
Normen	68 ten uitvoer gelegd; 2 gepland
Etikettering	27 ten uitvoer gelegd; 1 gepland
Afzonderlijke meters	9 ten uitvoer gelegd; 1 gepland
Inspecties	25 ten uitvoer gelegd; 1 gepland
<u>Vrijwillig</u>	
Overeenkomsten met sectoren	26 ten uitvoer gelegd; 1 gepland
Certificering	11 ten uitvoer gelegd; 1 gepland
Programma's	42 ten uitvoer gelegd; 2 gepland
<u>Financiële stimulansen</u>	
Subsidies	72 ten uitvoer gelegd; 3 beëindigd
Leningen	5 ten uitvoer gelegd
Stimulansen/Audits	15 ten uitvoer gelegd; 1 gepland
Belastingmaatregelen	88 ten uitvoer gelegd
Verwerving	3 ten uitvoer gelegd
Stimulansen/TPF	1 ten uitvoer gelegd; 1 gepland
Sociale en speciale fondsen	8 ten uitvoer gelegd
<u>Informatie</u>	
Technische richtsnoeren	29 ten uitvoer gelegd
Adviescentra	16 ten uitvoer gelegd
Consulting	10 ten uitvoer gelegd
Energieboekhouding	4 ten uitvoer gelegd; 2 gepland
Prijzen	4 ten uitvoer gelegd
Branche-organisaties	6 ten uitvoer gelegd
Opleiding	10 ten uitvoer gelegd
Inclusief beleidslijnen en maatregelen in de industrie en de woon-, tertiaire en vervoersector.	

²²

Gedetailleerde tabellen en analyses zijn beschikbaar in de publicatie *Member State Energy Efficiency Policies and Measures 1999*, Europese Commissie, 1999.